

CONSCIÈNCIA D'ARA
Cada dijous
i la setmana que ve:
Rachid Benzine:
sortir de l'extremisme

Estils

UN ALTRE CLÀSSIC EN CATALÀ L'any 1151 Hildegarda de Bingen va escriure i musicar *Ordo Virtutum*, un dels drames al·legòrics musicals més rellevants de l'edat mitjana. Ara la UB en publica una edició llatí-català.

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

La meditació més enllà de l'oferta comercial

Es publica en català 'Exercicis espirituals' d'Ignasi de Loiola, amb annexos de Xavier Melloni i Roland Barthes

Presentar algú com a model de vida és arriscat perquè tendim a mitificar, suprimir el que no encaixa i exaltar o desvirtuar el que ens convé per al relat. Pensar en les vides de sants o místics va tenir, en èpoques passades, un fort component adoctrinador, un pes que ha anat desapareixent. No obstant això, les vides d'aquestes figures continuen presents, malgrat l'aparent poc cas que se'n fa. ¿Té algun sentit avui dia fixar-nos en les vides d'algunes d'aquestes persones? ¿Encara ens parlen?

En l'àmbit espiritual, de recerca interior, el món oriental ha irromput amb força, moltes vegades en forma de succedani adaptat a la societat de consum: atractiu en les formes, ràpid en els resultats. Més enllà d'aquesta oferta en el mercat global, les tradicions religioses mantenen, tot i que discretes, ensenyaments i models que podem tornar a incorporar en la nostra quotidianitat. Una incorporació que implicarà sacseig, canvis, con-

Referents
Podem trobar models culturalment propers que ens ajudin en el treball interior

flicte: principis poc comercials, a priori, i precisament per això poc ofertats i publicitats.

Si deixem de banda l'encís pel component exòtic, llunyà i, fins a cert punt, de fàcil apropiació justament per aquest component forà, podem trobar models que ens ajudin en el nostre treball interior que siguin culturalment propers. Una cultura propera, fins i tot una mateixa cultura, no sempre facilita l'entesa, a vegades passa tot el contrari: hi ha més prejudicis, reticències i traumes heretats quan es comparteix una mateixa família. Mirar cap enfora, lluny, ha sigut la manera que moltes persones de cultura cristiana han trobat per poder tornar a parlar d'espiritualitat sense haver de passar per una institució viscuda des de la repressió i el dolor. Gràcies a aquest procés, avui tornem a parlar amb normalitat de meditació i, en canvi, continuen inquietant-nos termes com *religió* o *Déu*. No obstant això, a mesura que s'aprofundeix en aquesta cerca interior i transpersonal alhora, podem anar veient que els llenguatges no són tan distants i que el que creïem allunyat en realitat és molt a prop.

Un clàssic del cristianisme

"Cal identificar tot el que reté la nostra afectivitat i els nostres desitjos, i que, al seu torn, ens crea dependències. Perquè tot això és energia que deixa de fluir. Cal alliberar-la i aconseguir que abasti regions ulteriors del nostre ésser que ens han

de portar més enllà de la nostra individualitat autocentrada", afirma Xavier Melloni, un consell que podríem sentir perfectament en una sessió de budisme zen o tibetà, en un taller de sufisme, en un recés hindú o en qualsevol xerrada terapèutica associada a la Nova Era. Un missatge senzill, fàcil d'acceptar i complicadíssim de portar a la pràctica. Perquè, en definitiva, del que es tracta és d'això: de pràctica. Aquesta afirmació de Melloni no la fa en general, sinó en relació a un text clàssic del cristianisme, els *Exercicis espirituals*, d'Ignasi de Loiola, i que ara l'editorial Fragmenta ha publicat amb el text en castellà original acarat amb la traducció catalana

Una imatge d'Ignasi de Loiola d'un llibre del segle XIX. GETTY

de Ramon M. Torelló i que compta amb una introducció de Josep M. Rambla i amb dos annexos exquisits, un del mateix Melloni i l'altre, potser inesperat en aquest ambient, de Roland Barthes, un dels semiòlegs i teòrics de la literatura més importants del segle XX.

De fet, és el mateix Barthes el que dona aquesta visió més àmplia del text quan afirma: "Per més espirituals que siguin, els *Exercicis* d'Ignasi de Loiola es fonamenten en l'escriptura. No cal ser jesuïta, ni catòlic, ni cristià, ni creient, ni humanista, per interessar-s'hi. Si volem llegir el seu discurs, si volem fer aquesta lectura que és interior a l'escriptura i no a la fe, potser fins i

tot hi ha algun avantatge a no serres de tot això: les poques línies que Georges Bataille va escriure sobre els *Exercicis* tenen el seu pes davant els aproximadament 1.500 comentaris suscitats, des de la seva aparició, per aquest manual d'asceti universalment lloat".

Esforz i constància

Per tot l'esmentat fins ara ens trobem, doncs, davant d'una proposta fonamental en què la meditació no es concep com una distracció de cap de setmanari ni com un alliberament esporàdic del món laboral i familiar, sinó com una aposta seriosa i metòdica, revulsiva i, com a tal, complexa, que pretén portar-nos a veure, com assenyala Melloni, que no vivim de la manera que estem cridats a ser: "No som perquè, en lloc de deixar ésser, tractem compulsivament d'arrabassar l'ésser i retènr-lo". Per això, com assenyala aquest jesuïta estudiós dels *Exercicis*, les meditacions d'Ignasi de Loiola pretenen que accedim al coneixement intern de la nostra deformitat: "Igual que el zoom d'una càmera, que comença pel més llunyà i després es va acostant al que té més

Canvi

La meditació no es concep com una distracció o un alliberament esporàdic

a prop, així estan concebudes les meditacions. S'inicien presentant la caiguda dels àngels, que no és sinó l'apropiació de l'allum de la qual només eren reflex; després la dels éssers humans primordials, simbolitzats en l'avidesa per arrabassar el fruit de l'arbre del coneixement i de la vida, sense respectar els límits de la pròpia finitud; i tot seguit es concreten en els pecats corrents de totes les persones, fins a arribar als propis". Gràcies a aquest procediment, continua explicant Melloni, "s'ajuda a prendre consciència de la solidaritat del gènere humà, que fa que en un acte individual ens hi puguem reconèixer tots".

A aquesta facilitat per reconèixer-nos-hi tots també hi contribueix conèixer la biografia d'Ignasi de Loiola, el seu procés llarg i no sempre fàcil, sembrat de dubtes, turments i depressions acompanyats sempre de llum i aire, en què l'intent de suïcidis es pot metabolitzar per un amor a la vida sense lligams que obstaculitzin aquest fluir directe, transparent.

Ni garantia d'èxit, ni resultats immediats, els *Exercicis* no són atractius en la societat de consum. Requereixen molt d'esforç i constància, perseverança i confiança, també molt d'amor on capbussar-se, torbats, dispersos i dolorits, en peregrinació permanent com va fer Ignasi... ¿Motiu suficient per descartar-los o anhel d'anar més endins, que també implica anar més enfora? —

OPINIÓ

Consumint felicitat

SÒNIA CASTAÑO

HISTORIADORA DE L'ART I DE LES RELIGIONS

Fa més de 2.000 anys, parlant de la felicitat, Epicur va dir: "Res és suficient per a qui el que és suficient és poc". Per a la majoria dels éssers humans, el fet d'existir no és un motiu suficient per a la felicitat. Per a la majoria, el motiu de la felicitat no està en la vida en si mateixa sinó en la manera com la vida s'expressa en nosaltres i els esdeveniments que la van configurant. No estem disposats a acceptar que només pel privilegi d'estar vius ja hauríem de ser feliços. La felicitat s'ha convertit en alguna cosa que hem d'assolir o conquerir i hem perdut la capacitat de deixar que la vida s'expressi lliurement i sense artificis.

El desassossec fa llançar-nos a la recerca de fórmules que ens conduixin com per art de màgia a aquest estat de benestar permanent, si pot ser com més aviat millor. Això ha propiciat l'aparició de tot un mercat de la felicitat amb una poderosa i perversa publicitat. Juntament amb guies i receptaris que ens im-

La recerca de la felicitat ha perdut la seva singularitat i ha acabat inserida en el mercat, en la dimensió d'allò que té un preu

posen un determinat model social de vida feliç, se'ns ofereix, a cada cantonada, una gran oferta de productes i experiències que ens asseguren que si els consumim, podrem assolir el tan anhelat estat de felicitat. Aquest mercat viu de la negació de la nostra pròpia vida, d'alimentar la nostra incomoditat amb ella, de despertar els nostres anhels per desitjar el que veiem en altres vides fins al punt que ja no som capaços de viure la nostra perquè ens sembla poc atractiva o interessant, paradoxalment, pel fet de ser la nostra i no la d'un altre.

La recerca o anhel de la felicitat ha perdut la seva singularitat i ha acabat inserida en el mercat, en la dimensió del que té un preu. Així és com, malauradament, la felicitat s'ha convertit en un producte, en un objecte més de consum, i estem oblidant que la felicitat és un assoliment o estat interior que emergeix dins de la persona. —

GETTY